

MANIFEST VAN DE PROVINTIE VAN VLAENDEREN.

Tot GEND, by PH. SPILLEBAUT, Boek-drukker en
verkooper op het Steendam.

Met Oötrof Exclusief van hunne Hoogmogende Heeren Staeten van Vlaenderen.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 551

LECTURE 1

1.1. THE CLASSICAL LIMIT

1.2. QUANTIZATION

1.3. THE WKB APPROXIMATION

1.4. TUNNELING

1.5. THE CLASSICAL LIMIT

1.6. SUMMARY

1.7. REFERENCES

1.8. PROBLEMS

1.9. APPENDIX

DE STAETEN VAN VLAENDEREN

Aen allen die defen fullen sien ofte booren lefen

SALUYT.

A Engesien wy door eene besondere ende wonderbaere schikkinge der goddelyke voorsienigheyd getreden syn in onse eerste voorregten van onafhangelykheyd en vryheden; ende dat wy gebroken hebben den band, door den welken wy waeren vastgehegt aen een Vorstelyk Huys, wiens heerschappye van het begin aen de waere belangen van *Vlaenderen* verderfelyk is geweest, moeten wy in het aenschyn van de geheele Wereld onse stemme opheffen, ende syn wy schuldig getrouw te bewysen, den oorsprong, de redenen, de uytwerksels van soo gelukkige ontwentelinge.

Vlaenderen door syne gelegentheyd ende vrugtbaerheyd, vervoegd aeneene ingeboren vleyt ende behendigheyd van syne Inwoonders, was der bloeyenste Landstreken des Werelds, soo lang het door syne eygene Vorsten wierd bestierd.

De oude *Graven* van *Vlaenderen* ende vervolgens de *Princen* van het Huys van *Bourgognen*, geboren, opgevoed, onderwesen in het midden hunner Onderdaenen, bezielt met den selven geest, agteden, verdedigden de Voorregten ende Vryheden, van hunne Onderdaeten, de welke inderdaed niet anders syn, dan een ingeboren regt als Mensch ende Borger. Zy erkenden ende eerden het Heylig verbond plegtig met het Volk in de Hulde aengegaen. De geschillen, de welke sig hier uyt konden verheffen wierden in hunne geborte door de tegenwoordigheyd van hunnen *Prins* sonder eenig gevolg beslist.

Onder den steun van soo eene regtveerdige ende soete Regeringe, onder de handhaevinge van 'sLands Vryheden, sag men *Vlaenderen* sig steygen tot den hoogsten trap van gesag en luyster.

De Steden van *Gend* ende *Brugge* moesten door hunnen glans ende

A

Rykdom niet wyken aen eenige andere, soedaensig dat *Vlaenderen* in het geheel door de Vremdelingen aensien wierd als eene eenige Stad; ende het Hof van *Philippus van Bourgognen* onsen Grave voor het treffelykste ende bloeyenste van geheel *Europa*.

Het is dien selven Vorst den welken tot *Brugge* instelde het verheven Orden van het *Gulden Vlies*; weerdig de groote agtinge van alle andere Mogentheden.

Van dien tydstop af was het *Nederland* de gelukkige Voedster der Konsten ende Wetenschappen, terwylen het ongelettert *Duytsland*, het welk niet beschaemt is syn besmettelijk ligt ons nu te willen mededeylen, nog gedompelt was in de dikke duyfstermissen van onkunde ende onweetentheyd.

In soo eenige gelukkige gesteltenisse, heeft *Vlaenderen* meer en meer synen roem verbreyd, tot het Houwelyk van *Marie van Bourgognen* met den Aerds-Hertog *Maximiliaen*, waer door het Graefschap van *Vlaenderen* is overgegaen aen het Huys van *Oostenryk*.

Dit Houwelyk moet met regt aensien worden, als den laesten tydperk van de verheventheyd ende luyfter van *Vlaenderen*, ende als het ongelukkig Brôn van synen ondergang.

Door de Vereeninge van het Graefschap van *Vlaenderen* met de woeste besittingen ende Landen van het Huys van *Oostenryk* wierd het Oppergefag als veryremd van syne onderdaenen de welke gewoon waeren te genieten het minnelyk aenschyn ende soet bestier van hunne eygene Vorsten.

Het is immers om soo te seggen, onmogelyk dat afwezende *Princen*, Heerschers van groote ryken, bewoonende afgelegen land-streken de welke sy naer hunnen eygen wille ende goeddunken bestieren, sig schikken naer onsen ingeboren Geest ende Vryheden.

De minste verwerringe, de minste tegenspraek, schynt te quetsen de weerdigheyd van hun Oppergefag.

Nauwelyks dan waeren wy onder de regeeringe van het Huys van *Oostenryk* ofte eene beweenylyke ondervindinge heeft dese waerbeden bevestigd.

Den Aerds-Hertog *Maximiliaen*, in grondwetten opgevoed tegenstrydig aen den aerd der *Vlaemingen*, ende in eenen geduerigen Oorlog soo met vremde Mogentheden, als met syne eygene Inboorlingen,

geraekt in een geschil met de Stad *Brugge*, ende uyt misnoegen en verontweerdiging verplettert haeren Koophandel, den welken in die tyden soo bloeyende was dat hy niet moest wyken aen eenige Stad van de geheele wereld.

Card' den V. synen kleyn Zoon om sig te wreeken over eenen ruyft met de *Gemenaeren* geeft het selve lot aen die treffelyke Hoofd-Stad van *Vlaenderen* haere alomme bekende ende berugte Handwerken en Koophandel in *Wolle-Laekens* verliest synen glans ende agtinge; duysende Werklyuden verwyderen hun van de Stad, draegende hunne Konsten in vremde Landen; ende al of de voordteeling der aflammelingen van het Huys van *Oostenryk* met sig baerde en vermeerderde onse rampen., *Philippus den II.* voltrekt den ondergang met den welken syne voorzaeten ons Konst-ryk *Nederland* hadden bedreygd.

Het is dien selven *Keyzer Carel'*, den welken onder voorwendfel van de Inwoonders te beteugelen den Grondsten heeft geleyd van het Kasteel van *Gend*, het wreed geheugen der ongehoorde ende afgrysfelyke Rampen, de welke dese sterkte over de geheele Stad heeft uytgestort, doet ons nog schrikken ende sidderen: daerom is eene ontelbaere menigte van Werklyuden besig met dit onweerdig ende rampzalig Gebauw tot den grond neer te vellen.

Het is desen selven Vorst, wiens wraeknemenden erm sonder paalen was, den welken syne Geboorte Plaets met eene jaerlykische Schattinge van 6000 Guldens heeft geboet, waer aen men tot heden met alle strengheyd heeft moeten voldoen.

Alle dese seldzaeme Gebeurtenissen syn aen de geheele wereld genoegsaem bekend, ende verdienen geene voordere ophelderinge.

Het gene wy nochtans in stillswygendheyd niet mogen voorbygaen, is dat de wreedste mishandelingen der dwingelandye van het Huys van *Oostenryk* de *Vlaemingen* van de voordere gehoorzaamheyd niet heeft konnen aftrekken, alhoewel hunne belangen vereyschten met de vereenigde *Nederlanden* zig te vervoegen.

Sy hebben hunne ingeborene aengekleeftheyd tot hunne Opperheerslieders gestelt voor hun algemeyn Welzyn; dese omstandigheden alleen moeten allen onpartydigen genoegzaam overtuygen, tot wat uyerste het Oppergezag in de voorige Regeeringe syne dwingelandye heeft geoeffent.

Aen dese ongelukken, de welke de eygen Bestierders aen de *Vlaemingen* hadden toegebracht, vermengelden sig wel haest onheylen, spruytende uyt vremde oorzaeken. De verbintenisse van het Huys van *Oostenryk* met het gene van *Bourgognen*, wekte tegen ons op de wangunst van het *Fransch Hof*, ende ontstak meer dan twee geduerende eeuwen het vuur des Oorlogs. *Vlaenderen*, het welke gemeynelyk was het Tonneel, alwaer dese rampen aldermeest uytbersteden, wierd deirlyk verwoest, ende ten sy den ingeboren vlyt ende eygen rykdommen der Inwoonders alle hunne kragten versaemelden, hadden onse Voorfaeten onder dese onheylen moeten beswyken.

Den Vrede van *Aeken* in het jaer 1748 icheen afgesneden te hebben het vergiftig Brôn onzer ongelukken. Den verswakten geest der *Vlaemingen* word erboren; men siet den Koophandel, de Handwerken, den Landbauw bloeyen ende erleven; alles neemt eene andere gedaente ende vernietigt het treurig geheugen van onse voorige rampen.

Wat geluk voor het Volk, wat geluk voor onse Bestierders, waert dat de Regeeringe die heylzaeme poogingen hadde begunstigt! maer door een droevig nooddwang hebben sy die voorspoedige tyden misbruykt om te smeden ende uyt te werken het gevaerlyk ontwerp van verdrukkinge, ende vernietinge van onse Voorregten ende Vryheden.

Onder dit getal moet gestelt worden de magt van jaerlyks het onderstand geld, *les (Subsides)*, ofte toe te stemmen ofte te weygeren. Onze Voorvaders hadden tot alhier met de grootste sorge dese Wapenen tragten te behouden; sy oordeelden dat het den sterksten Schild was tegen de geweldenaerye ende tegen alle aenstooten op hunne Vryheden. in het jaer 1754., wierden wy van dese magt ontbloot, niet tegenstaende den kloeken wederstand van eenige wyse verdedigers van onse Voorregten, de welke dit aensagen als een voorteecken van onse aenstaende verdrukkinge. ende inderdaed naer dezen tyd slip nam onse regeeringe meer en meer de gedaente van eene dwingelandye; men berooft ons van alles het gene tegen het geweld ons zoude kunnen verdedigen. Men vernietigt tot Weenen den Opper-Raed, den welken met een wys beleyd door dry *Nederlanders* tot bescherminge van onse Vryheden wierd bekleed.

Wat meer is, men sluyt den vryen toegang tot den troon; ten waer

men voor af de toestemminge der Regeeringe hier toe hadde verkregen.

Waer uyt volgde, dat, eens het vast onderstand-geld (*subside fixe*) ingedrongen synde, de *Staeten* selfs als een onnuttig Genootschap moesten aenzien worden; de hoofd-vergaederingen (*Chefs Colleges*) begonnen hunne agtinge ende invloed in 'slands zacken te verliezen; in hunne plaetse wierden amptenaeren des Konings (*Fiscaux*) aengesteld, de welke de ziele, den tolk waeren van alle de verkeerde inzigten van onze Regeeringe; buyten deze wierd nauwelyks iemand in 'sLands bestier tot raed gevraegd ofte aenhoort.

Ondertusschen *Josephus den II.* met het overlyden van *Maria Theresia* syne Moeder komt tot het Graefschap van *Vlaenderen*; hy verbind zig gelyk zyne Voorzaeten door het wederzydsche verdrag van trauw ende hulde met syne Onderdaenen; den Hertog *Albert van Saxe-teschen*, gevolmagtigt, belooft ende sweert op de plegtigste wyse uyt synen naem in het aenschyn van alle het volk, dat hy het Graefschap van *Vlaenderen* zal handhaven in syne Voorregten, gebruyken ende Vryheden zoo Geestelyke als weirelyke, ende dat hy als Graeve van *Vlaenderen* niet sal gedoogen, dat dese op eeniger wyse souden gequetst ofte vermindert worden.

Nauwelyks hadde *Josephus den II.* dit Heyligste verbond met de *Vlaemingen* gesloten, ofte terstond een ongunstig teeken voorspelde onse ongelukken; hy volherd in syne voornemens, de welke hy alreede hadde opgevat, van verscheyde veranderingen in te voeren in die selve Grondwetten ende Vryheden, wiens handhaevinge hy soo kragtig hadde beveltigt. Hy durft selfs syne nieuwigheden, gesmeed en den ondergang van zyne Onderdaenen, in het openbaer laeten verschynen. Syne magt scheen te verontschuldigen alle syne haetelyke inzigten ende uytwerksels. Dusdaenig was den steun, het betrouwen op syne eygene kragten ende gefag! om dan te voorkomen allen tegenstand, den welken hem soude kunnen worden toegebracht, door een Volk getergd, gequetst ende certyds zoo standvastig in het verdedigen zyn'er Vryheden, vernietigt hy ende slegt de sterkten der Steden; waer tegen onze Voorvaderen hun soo manastig hadden gestelt, wanneer *Guido Dampierre*, Graeve van *Vlaenderen* door het verbond van *Melun* met *Vrankryk* sig hier toe hadde willen verpligten.

Met eenen keer dan sien wy onse treffelyke Steden veranderen van gedaente; hunnen ingang schynt een vervallen ofte verwoest overblyfsel van eene verdelgde Stad. Hy verkoopt den grond ende stort het gelt in de Koninglyke Schat kist, niet tegenstaende het grootste deel den eygendom was van besondere bedieningen, de welke zelfs tot heden genootsaekt waeren de lasten te betaelen.

Aen dit lot ontquam alleen het Kasteel van *Antwerpen*, ende de Stad van *Luxembourg*. De redens van dese uytzonderinge syn aen een ieder met de uytterste verontweirdinge genoegzaam bekend, sedert dat den *Minister* dezer Nederlanden, naer dat hy volgens gewoonte met bedrog hadde opgeheldert de Vaderlyke goedertierentheyd van *Josephus* den II. niet beschaemt is geweest, van in de verklaeringe van den 20 November laestleden uyt te spreken, dat den Keyzer hadde vastgesteld, waert dat hy het *Nederland* niet konde behouden, het zelve met alle overmagt te overvallen, te verwoesten ende te verdelgen.

Onse Steden waeren nu ontbloot; het teeken van verbreking van onse dierbaere Grond-wetten was gegeven; ende siet, door een openbaer bevel laet hy toe in onse *Nederlanden* de verscheydenheid van Godsdienst, tegenstrydig aen onse Voorrechten, door de welke in ons Land den *Roomsch Catholyken* Godsdienst alleen erkent wierd ende geoeffent; welke redenen self onse Voorvaderen hadden beweegd, om zig niet te ontrekken aen de heerschappye van het huys van *Oostenryk*, onder *Philippus* den II!

Hier op volgde een ander bevel van het oppergezag, vernietigende sonder eenige wettige gedaente verscheyde Kloosters ende gemeeynten der beyde geslachten. Eenige onderbediende gesonden van onse wilkeurige regeeringe, begaven sig naer die heylige schuytplaetsen, mishandelden door een schandelyk ondersoek ende onbetaemelyke ondervraeginge de Kloosterlingen als pligtige; ende die ongelukkige hadden geen anderen troost, als de strengste dreygementen van beroofd te zyn zelfs van een gering onderhoud, ten sy dat sy erkenden de voorgewende beschuldigingen.

Laet ons voor oogen stellen dit treurige, maer wreede gedaente, dan wy hebben moeten aenschauwen die ellendige slagoffers, overgelevert aen de heyligschendende begeerlykheyd hunner dwingelanden, gerukt, verdreven, verstoeten uyt hunne rustplaetsen, dwaelden sy

als ſchaepen ſonder Herder. Het geheugen alleen moet ons bewegen van zoo een ontelbaar getal ongelukkige; de welke den ſchrik van die ongehoorde mishandeling hebben moeten boeten, 't zy met langduerige ziekten, 't zy met de dood ſelfs. Men berooft hun van hunne goederen, men verkeert de aen God toegewyde plaetſen in onreynne Stallen der Peerden; de Altaeren worden onteerd; de goude en zilvere Vaeten misbruykt en geſchonden; ende alles word toegeygent aen eene bedriegelyke ſchat-kift, onder den gewaenden naem van beſteed te worden tot heyliger ende godvrugtiger werken. (*Caiſſe de Religion.*)

Alſdan waeren geene paelen meer aen de ſchendingen onſer grondwetten; men vernietigt alle de heylige Vergaederingen, Broederſchappen ende Gemeynten, onder het zelve voorwendſel van alle deze goederen tot nuttiger werken te ſullen toeÿygenen; ſonder te voldoen aen de ſtigtingen en pligten, de welke de Geestelyke goederen aenkleeven. Men rand aen de al-oude Godsdienſtige ende loffelyke gebreyken en pligtigheden van Gods Kerke; de Leerſtoelen van het H. *Evangelium* worden onteert door het verſtroeyende aſſen van allen flag van weereylyke beveelen; ſchikkingen ende verordeningen.

Men wilt naer het voorbeeld van het onbeſchaft *Duydsland* Hervormen het onderwys der jongheyd; ende men belemmert dit met zoo veele hinderniſſen, dat het onmogelyk was tot eenige kenniſſe der taelen ofte Wetenschappen te geraeken. De hooge Schoölen worden vervult ende wedergalmen door de nieuwigheden ende ongehoorde ſtellingen, meer eygen om de zeden te beſmetten, als om den geest te verheffen ende te onderwyzen; men tragtede de Grondwetten van den Godsdienſt te verkeeren in een enkel voorwerp van Staetkunde; de weereylyke Gerechtsbanken eygnden zig toe de regten van het Geestelyk gezag; eene Wet betreffende de beletzelen in het *Sacrament* des Houwelyks vernietigt de onbetwiſtbaere Vonniſſen ende uytſpraeken der Kerk-vergaederingen, ſchend de Leeringe der H. Vaders, verwerpt de oudſte ende plegtigſte gebreyken; ſy ſtelde ons bloot van te moeten ſien oneyndige Houwelyks-ſcheydinge; ende ſoude de naekomelingen hebben doen treden in eenen afgrond van betwiſtingen op de Wertelykheyd van hun wederzyds verbond, zoo ten opſigte van hunne geboorten als van hunne Erfdeelen. Met een woord,

door eene tegenstrydige onder-mengeling der Goddelyke, Geestelyke ende Kerkelyke Wetten, word het oordeel der Leeringe ont-nomen aen de Bisschoppen; hunne onderwyzingen ende Beveelen, hunne beproevingen (*Concours*) tot de herderlyke Bedieningen, wierden onderworpen aen de goedkeuringe der weirelyke Regeeringe; ende om door den zelve mond het vergiftig zaed met meerder listen te verspyden, verzaemelde men alle de Leerlingen tot den Godsdienst bestemd in eene plaets alleen (*Seminaire General*) alwaer de onweententheyd, ketterye ende ongeloovigheyd haer gezag oeffende ende zegenpraelde op den ondergang van het geloof onser Voorvaderen. Eyn-delinghe; niet was zoo heylig ende verheven in onsen Godsdienst, ofte het wierd besmet ende geschonden.

Aen de vernielende hand van onse wilkeurige Regeeringe, syn niet ontkomen de Borgerlyke Wetten, ende Vryheden. Daer verschynt een Keyzetlyk bevel van den 12. Maerte 1787., waer door die afgryffelyke Geregtsbanken (*Intendances & Tribunaux*) worden opgerecht, uytgevonden om het geene nog overbleef aen onse eerste Grond-Wetten, teenemael te vernietigen ende uyt te roeyen.

Eenen mensch alleen hadde de opperheerschappye over de bestendigheyd ofte vernietinge van alle de wetten 't sy oude 't sy nieuwe, 't sy Geestelyke, 't sy weerlyke; hy dreeg in syn vreeslyke hand het noodlot van allen Borger, zoo in het bezonder, als in het algemeyn; hy heerschte over het geluk ofte ondergang van alle het volk; aen syne wilkeurige schikkinge was gelaeren het bestier der *Provincien*, der Steden, der gemeynen; allen Regeerder des Volks, allen Heer, van wat staet ofte bedieninge hy mogt wesen, was aen dit schrikkelyk gesag onderworpen; men moest op eenen oogwenk onderdaenig syn aen syne slaevelyke beveelen, selfs dan sy sienelyk afwykten buyten hunne paelen. Aenschauwt dan met weenende oogen ons *Nederland*, eertyds zoo bloeyende door syne vryheden, geketent door een afgryffelyk wanschepfel van magt ende gesag.

Den druk deser banden van slaevernye, hoe onverdraegelyk hy ook was, wierd nog vermeerdert door het vernietigen van alle de Regterstoelen, 't sy der Steden, 't sy der Heeren, Bezitters der Heerlykhe-den: men stigtede op de vernieting der oude regtspleginge, eene nieuwe, welkers vremde beschikking eene openbaere schendinge was

van alle onse grondwetten. Daer-en-boven wierd hier door aengerand den eygendom der Heeren, (*Seigneurs de Village*) aen wie dit regtsgebied was toegekomen ofte by koop ofte by erfdeel; deze voorregten waeren hun gelykkelyk eygen; ende wat meer is, de Vorsten van dit Land hadden dese goederen ten deele van hunne bezittinge afgesondert, ende aen dese Heeren in eygendom gegeven; ende al of men de belachelykheyd met het onregt wilde vervoegen, eenen onbeschaefden *Duydsman* wierd aen onse ervaeren *Nederlanders* als Voorzitter aengesteld, den welken verre van te besitten de kragt onser wetten ende gebruyken, in onse taale zelfs onkundig was.

Eyndeling om niet te laeten ongeschonden, hoe hoog het was ende verheven, men verandert ende vernietigt de luyfteryke vergaedinge der Leden van *Vlaenderen*; ende, het geene met regt aen een ieder verdagt was, eenen alleen word tot *Brussel* gestelt, als uytverkoren Bewindhebber der *Staeten*.

Door alle dese schrikkelijke aenstooten op onze voorregten, door dese menigvuldige geweldenaeryen, gevoelden wy meer en meer het onverdraegelyk jok onser dwingelanden, dat wy ten laesten ontwaekt syn; de verontweedinge wierd algemeyn, de kragtigste ende deftigste vertoogen, de welke sig uyt alle Steden ende Regeeringen met misnoegen ende indruk verheften, bewesen genoegzaam tot wat uysterste alles was gekomen; ende ten sy men herstelde de wonden aen het volk toegebracht, dat men aen de droefste gevolgen ende onlusten was bloot gestelt. Dit gevoelden hunne *Koninglyke Hoogheden*, de welke om dese verderffelyke uytwerksels te voorkomen, opschorteden alle de ingedrongen nieuwigheden, die den vryen geest der *Nederlanders* soude kunnen onstellen; ende alsoo versmagtede en onderbleef in syne geboorte een ontwerp met soo veel aerbeyd, om dese Landen (soo sy seyden) te herstellen, bereyd. Niet bleef over aen dese Hervormers, als eene eeuwige schandvlecke ende spyt van hunne mislukte onderneminge, ende aen het Volk de wanorden ende onheylen in de welke sy hun geheel Land saggen gedompelt.

Om dan een eynde te stellen aen alle dese moeyelykheden, roept *Josephus* den II. tot den voet van den Troon eenige van alle Ordens der *Staeten* van de *Nederlandsche Provinciën*; maer dese buytengewone sendinge, tot de welke het volk met soo eene nederige eerbie-

digheyd sig hadde toegeboden, hadde geen ander uytwerksel, als eene enkele plegtigheyd. Verre van tot *Wenen* in der minne eenige zaeken besliff te hebben, den Keyzer konde syne verontweerdige niet verbergen, en dede dese uytgelesen sendelingen sonder met hun in onderhandeling te willen treden naer het *Nederland* vertrekken, om tot *Brussel* by de regering te aenhooren syne gevoelens, ende syne beveelen te ontfangen.

Wy souden dese seldsaeme handelwyse moeten hebben verwonderen, waert dat het niet bekend waere, dat den *Keyzer*, alhoewel tegen syn gemoed sig naer de netelagtige tyds-omstandigheden hadde gevoegd.

In dien tusschentyd wierd hy onderrigt, dat de *Saesen* hadden toegestemt in de byeenversaemeling van syn Krygs-volk, de welke alreede buyten verwagtinge was voltrokken; daerom aengekleefd aen syne eerste voornemens van syne nederlandsche bezettinge te versterken, vernieuwt syne hope ende tragt door andere middelen zyne getrouwe onderzaeten te verdrukken, en syne onregtveerdige wrecke over hun uyt te storten.

Den *Keyzer* gevoelende onse regtmaetige klagten, vond sig gepraemt om de verklaringe van hunne Koninglyke Hoogheden te bekragtigen. Hy smeed die geveynsde voorafgaende voorwaerden (*Préalables indispensables*) om te bewyfen, dat syne toegevinge voorsquam uyt eygen weeginge. Ende ondertusschen hy stelde enge paelen aen syne gewaende vergunningen, ende wilde de strengheyd van syne Opper-magt sonder eenig opzigt voor syne onderdaenen, laeten uytshynen; ja, hy spande dese middelen in om het volk onder het swaer gewigt van syn wilkeurig gesag te doen beswyken. Hy stierde dan tot ons met dese wreede onderrigtingen eenen Opper-staets ende Krygs-bedienaer (*Ministre & Commandant d'Armes*) de welke hy oordeelde bequaeme Werk-tuygen van syne ontaerde beveelen. Men sag dese nieuwe sendelingen de gevoelens van hunnen meester aen de onderbediende mededeylen, ende alle hunne kragten inspannen, om syn gesag tot eene onbepaalde uytgestrekheyd te verbreyden. Het was hun gelyk wat middelen sy gebruykten, dan sy maer konden de bekragtige van hunne Hoogheden verydelen. Onder andere wierd daer bevestigd, dat allen *Borger* soude behandelt worden in het regt; (*Par Droit & Sentence*) daerom stelde men vast op dusdaenige wyse de regts-pleginge te besieren, dat verre van de *Borgers* in hunne regten te handhaven, sy dese konden misbruyken, om hun te verdrukken.

By dese gelegendheid moet men aanmerken, dat den Keyzer, wanneer hy uyt *Duytsland* sig tot ons hadde begeven, onbetaemelyk oordeelde en als onnuttig sag de veelheid der Leden, die onze Raeden en *Magistraeten* uytmaakten. Hy gaf zelfs de noodige Bevelen om desen mislag (soo hy die noemde) uyt te roeyen: hy wilde, dat dese verandering ook deel maakte van de nieuwe hervormingen, ende stelde onse Grondwetten op swakke ende eenvoudige voeten, omgelyk het riet zig na den wil van den wind beweegd, ons op gelyke wyse te doen buygen naer syn wel behaegen; ende naer evenredigheyd, dat zyne uytzigten verschillig waeren, veranderden ook zyne maetregelen. Hy hadde de Gerechtsbanken noodig, om syn verderffelyk oogwit te betreffen; het meestedeel onder deze, hadde zig voor de goede saeke verklaerd, en was neygende voor de ongeschondendheid der Wetten en Vryheid der Borgeren; dus was het de Regeering ten uyttersten aengelegen, de selve ook eene andere wezendheid te geven. Men bereykte dit oogmerk met aen den Raed te ontnemen het onbetwistbaer Regt van syn eygen Leden te benoemen, en de openvallende plaetsen te vervullen. Men voegde in hun genootschap een buyten gewoon getal Raedsliden, van welkers quaede trouwe tegen de Wet ende Volk men verzekerd was, en die tot de verfoeylyke inzigten met het oppergezag onbeschaemd souden mede werken. Allen onpartydigen heeft op synen tyd dese waerheden moeten aanmerken en gevoelen, de welke meer en meer bevestigd wierden uyt den brief door den Graeve van *Trautmansdorff* overhandigd aen syne wilkeurige dienaeren en verdruckers des Volks, (*Fiscaux*) korts na dat het hem mislukte was, door de handen van den Scherpreger te doen verbranden het *Manifest* der Staeten van Brabant; want uytberstende in gramschap en dreygende klagten tegen den Raed in *Vlaenderen*, segt hy, (*) *ten allen koste te begeiren eene kamer in den Raed, van welke men in alle voorkomende gevallen altyd kan verantwoordem.* Zulkeredeneringen moeten sekerlyk allen goeden Borger doen sidderen ende beven. Hoe is het mogelyk dat eenen Vorst onophoudelyk durft beroepen de Goedheid van syn hert (*la bonté de son Cœur*), zyne Vaderlyke liefde; (*Son amour paternel*) hy, die den verdediger

(*) De minute van dezen brief beruht in de ondekke Archiven van het gewezen Gouvernement.

der Regtveerdigheyd moest zyn; hy, die zig voor de eere, Bloed en Goed der Volkeren Gewapend heeft, rukt aen *Themis* den Schild uyt de handen, om met den selven ons te onderdrukken en te vernietigen; niet is soo vreed, niet soo schroomelyk, als ongerechtigheden te plegen, bekleed met den schyn en den stempel van regtveerdigheyd; een openbaer geweld is niet eerschendende; maer zoo de Geregtbanken in behoorlyke wyse het vonnis uyt spreken, dan blyft in den geest en in 't geheugen der menschen, eenen diepen indruk, een zeker denkbeeld van schande en smaed aen de naem, over wie den Regter wettelyk heeft gevonnist; het welke zeer dikwils gevoelyker is, dan de straffe van den veroordeelden. Aengesien men niet vreesde den geheyliden altaer der Regtveerdigheyd te onteeren, men heeft zig ook niet beschaemd van de weerdige magt der wetgevinge te aenroepen, om het Volk te onderdrukken. Wy hebben een levendig voorbeeld van dese onheylen in de verklaering des Keyzers, korts gevolgd naer de bekragtinge, by welke aen de *Pensionnarissen* en *Secretarissen* der hoofd *Collegien* uyt drukkelyk word aengefeyd, of dat zy moeten hunne plaetsen en Bedieningen aftappen, of wel hunne hoedanigheyd van voorsprekers nederleggen; hoewel men onderrigt was, dat geene van dese ampten in *Vlaenderen* konden vergenoegen, om aen dese Luyden een eerlyk bestand en onderhoud te bezorgen. De voorgewende redens, de welke hier op wierden gegeven, syn zoo vermond ende verdagt, als dat de uytwerkinge onregtveerdigende verdrukkende is. Men gaf te kennen dat langs dezen kant de geseyde Amptenaeren hunne pligten volstrektelyk zouden kunnen waernemen: maer hoe onervaeren men ook in de Staetkunde was, konde men ligtelyk gevoelen de inzigten der Regeeringe; het was openbaer, dat de baetzugtige uytvoerders der Keyserlyke bevelen uytterlyk waeren verbitterd tegen dit slag van *Magistraets* bediende, om dat sy getrouwe verdedigers waeren geweest onzer Voorregten; en dat zy standvastig bleven, om alle voordere verdrukkingen en geweld kloekmoedig van ons af te keeren. Ontelbaer syn diergelyke aenstootingen tegen onze Vreyheden; ende het blyft onbetwistbaer, dat men ten tyde van het kort Ryk van *Joseph* den II. de Wetgevinge teenemael heeft verkeerd en veranderd; als eenen geduerigen hagel vielen op ons menigte van nieuwe Wetten en verklaeringen, door kranke hersenen versind, en elkanderen onop houdelyk tegensprekende.

Men ontmoette in de selve dien luyfter niet, die weerdigheyd, die grootheyd, de welke aen de verhevendheyd van den Troon eygen is; maer in tegendeel in plaets van hoogagting en eerbied aen de onderdaenen in te boefemen, sy waeren een gestaedig voorwerp van smaect, en seer dikwils van schrik en vreesfe.

Hier uyt volgde een gegrond misnoegen en knorring van een vry Volk, nydig van syne Voorregten; maer de Regeering alles misagten-de, en aen syne buytenpoorigheden geene paelen stellende, verbit-terd in dese laeste tyden het beledigt Volk meer ende meer: men verwyderd uyt *de Magistraeten* alle die men kende of dagte, aengekleeft te syn aen de goede belangen van het Vaderland.

De bloed en geldgierige dwingelanden (*de Fiscalen*) deser *Provincii* verwekken den angst en vreesfe in alle de herten der Inwoonderen; eene enkele woorden-wisseling, een eenvoudig verhael, eene suyvere Redenvoering in de openbaere geselschappen waeren het voorwerp van hunne berispelyke aendagt, en leydden verders tot een pligtig onderzoek; het mistrouwen, de argwaen drong in het binnenste der ge-moederen, ende ontruïte de vreedsaemste geesten; men wilde eerst op het gelaet van zynen Vriend lesen of hy verdagt was, en of hy ook het masker van Verraeder en overdraeger niet had aengetrok-ken, voor dat men zig durfde openbaeren. Eene ongehoorde streng-heyd tegen de druk-perlste hadde schier van ons verwyderd zoo nuttig deel des Koophandels; men schendde het Heylig geheym der Brieven; en men dede de verscheyde streken der *Provincie* verantwoordten voor de Plonderingen, die zouden kunnen overkomen; in den zelve tyd, dat men de Borgers de Waepenen had afgenomen, de welke sy noodig hadden, om dese Wanorders te beletten.

Men vernietigt tegen de uytdrukkelyke, belooften der bekragtinge (*Ratification*) het *Hospitaal* tot *Audenaerde*, ende men sluyt aen de Kloos-terlingen den vryen toegang van regt ende verdedinge.

Men verandert sonder eenige wettige oorzaeke het bewind ende bestieringe van het Land van *Aelst*; ende men bereyde in d'andere bedie-ningen de selve nieuwigheden, om alzo de volstrekte ahangelykheyd van hunnen eygen wille ende goedunken overal te grondvesten.

Dese regeeringe, hoe verdrukkende ende geweldig sy ook was, en voltrok niet het oogwit van onse Dwingelanden; sy wierd genoot-

zackt alles over te laeten aen het Krygs-bedwang alleen; den Opperbevel-hebber der Waepenen wierd den eenigen bestierder des Lands. Daer fiet men sonder eenige voorafgaende wettige aenklaezinge menigvuldige treffelyke Ingezetene van hunne Woonsten tot den Kerker worden gerukt; hier sag men andere besetten met Krygs-wagten, de welke alle hunne Voetstappen naespeurden, ende wiens vremde en vreeselyke gedaente eenen vervaerlyken indruk toebragt in de gemoederen. Willende dan den spot vermengelen met de onderdrukkinge, ende naer het voorbeeld der grootste Dwingelanden hun verfoeylyk gedrag voor het aenschyn van geheel *Europa* verontschuldigen, sy wenden voor eene strafbaere, maer valsche samenweeringe, de welke wat laeter van de regeeringe selfs ontkend is, dan sy die ongelukkige Slagt-offers van haet ende lasteringe in vryheyd heeft herstelt.

In dese rampzaelige tyden verwekte men die schreeuwende ende onstigtende vervolginge tegen den Opper-herder van ons *Nederland*; het is dien weerden gesalfden des Heeren, den welken door syne leydzzaamheyd, volherdinge ende standvastigheyd in het verdedigen van Gods Kerke, niet moet wyken aen de kloekste Helden van het Christendom. Naer dat den Keyzer hem reeds verscheyde mael hadde tragten te verootmoedigen, send hy hem naer *Loven*, om te aenhooren de uytlegginge der nieuwe Leeraers, ende over hunne onderwysinghe het Vonnis uyt te spreken. Maer men was wel haest overtuugd, dat deze zendinge uyt verkeerde insigten geschied was: immers nauwelyks was hy aldaer aengekomen, ofte het Opper-gezag vonduyt verscheyde hindernissen, om het oogwit van syne Zendinge te vereydelen; maer te vergeefs; syne manaftigheyd Zegenpraelde over het bedrog ende listige poogingen van syne Vyanden. Eyndelinge sprak hy onbevreesd uyt syne Verklaeringe, gegrondvest op de onbetwistbaere Waerheden der H. Kerke; te weeten: *dat hunne Leerlinge berispelyk was ende niet overeenkomende met het Geloof (reprehensible & non orthodoxe.)*

De Regeeringe was verbaest over dit donderende Vonnis, waer door alle hunne inzigten wierden vernietigt, ende verbied des selfs afkondinghe op de strengste straffen. Niet tegenstaende, dit verborgen licht dringt met syne straelen door de duyfstermissen; ende het volk aenzag

met verergernisse, dat de Regeeringe, als veragende dit regtveerdig Vonnis, onder haere oogen toeliet de uytlegginge ende verbreydinge van eene Leeringe door synen wettigen Rechter veroordeelt. Desen kloeken wederstand trok tot sig de verontweerdiging ende gramschap onser Dwingelanden; men omringelt syn Palys met Krygs-wagten; men is niet beschaemt door een openbaer Schrift aen desen weerdigsten Herder toe te eygenen, dat hy den oorspog was, ende de Fakkell hadde gedraegen tot alle de onlusten ende oneenigheden. Men beschuldigde hem zelfs van de voorgewende saemen-sweeringe tegen de Regeeringe: dit was aen hem ende synen Gods-dienst, voor welkers Rechten hy zoo Manastig hadde gestreden, den laesten en schandelyksten smaed ende onteeringe! ondertusschen het gewelt berst meer en meer tegen hem uyt; men rand aen syne vryheyd; ende ten sy de omzigtigheyd ende wysen Raed hem hadde onttrokken aen de woedende hand syner Vyanden, den glans van ons *Nederland* was blootgesteld aen de grootste ongelukken.

Alles moest sig buygen onder den dreygenden erm, den welken ons bestierde..... maer men moest dese geweldige Regeeringe grondvesten op een bestendig zuyl, het welke haere duerzaamheyd konde verzekeren. Daerom spand men middelen in, om aen de naekomelingen ongevoelig het jok der Dwingelandye over-te-zetten. Men begint met het onderwys der Jongheyd, ende men stelt vast hun sulke beginselen in te boesemen, de welke hun leyden ende neygen tot het nieuw ontwerp van bestiering. Daerom regt men op eene stiftinge, onder den vreemden ende belachelyken naem van *Normalsche Scholen* (*Ecoles Normales*). Hier toe waeren voorzitters ende Leeraers geschikt, de welke naer het welbehaegen van het Hof van *Wenen* onderwisen, alle met den selven Geest, met de selve gevoelens waeren bezielt.

Onse Kinderen dan besproeyd met dit besmettelijk vogt, in die selve grondregelen onderrigt ende opgevoed, hadden werktuygen geweest, de welke slaevelyk door de regeringe naer het goedunken der dwingelanden wierden beweegd. Om dan tot dit oogwit te geraeken, men verwyderde van de hooge schole van *Loven* alle die treffelyke Leeraers, de welke door huene uytmuntende hoedaenigheden den luyfter waeren van ons *Nederland*; ende men vervalste ende verbasterde alle de goede beginselen ende grondregelen der konsten en wetenschappen

Men versaelmet alle de jongheyd in eene Stad, in de welke door

haere uytgestrektheyd ende bedorventheyd het bynaer onmogelyk was, de quaede neygingen der eerste jeugd in te toomen.

Wat meer is, eenige opqueekelingen, de welke nauwelyks *Minerva* van verre hadden gegroet, worden naer *Weenen* gefonden; om aldaer het vergif der nieuwgefindheden in te dringen, ende onse eerste Leerstoelen te bekleeden. Dese moesten den geest, de zeden, ende het verderfelyk ligt van *Duytsland* aen ons wys ende konstryk *Nederland* mededeylen.

Alfoo wilde men de dappere *Nederlanders* tot eene volstreckte slavernye onderwerpen, en hun behandelen als de vernederde Inwoonders van *Moravien* en *Croatiën*. Gelykerwys aen onse rampen en ellenden geene paelen waeren, soo was ook de verflagendheyd des Volks tot den hoogsten trap geresen. Den Koophandel verflauwd en beswymd, den iver en neerstigheyd onbreekt onder de konstwerkers; alle de de handgedaeden gevoelen sig aen dese geweldenaryen; vele van onse treffelykste Borgeren met schrik en weedom bevangen, nemen afscheyd van hunne Vrienden, van hun Vaderland, om de ruste ende veyligheyd en in 't midden van onse Nabueren te vinden. Andere beziel met een volmaekt betrouwen op de goddelyke voorsienigheyd, reyen hunne gevrongen handen tot de Hemelen, en beroepen met een Heylig geweld de hulp en bystand van den God der regtveerdigheyd: algemeyne gebeden worden ingesteld, ende het scheen, dat het Volk onder sig wilde betwisten het voorregt tot den ingang der gewyde Plaetsen. Maer wie soude oyt geloofst hebben, dat de goddeloosheyd ende veragting van den waeren Gods-dienst de Regeringe soo verre soude hebben gebracht, dat sy door de strengste bevelen de gebeden soude durven verbieden, als willende door het menschelyk gesag de regtveerdige ende bermhertige hand Gods wederhouden.

't Was in desen oogenblik van algemeyne giftingen ende verwerringe, dat de dappere *Brabanders*, onse getrauwe Broeders, nog vreedelyker als de *Vlaemingen* mishandeld, sig quamen aanbieden, om met eene vereenigde magt het jok van den dwingeland ende banden onser slavernye te breken. Op hunne inrukkingen in onse *Provincie* wierd ons den Oorlog door de regeringe op eene onmenschelyke wyse verklaert. Den *General d'Arberg* wierd tot hulp der Keyserlyke

Krygs-volkeren naer *Gend* gesonden, met uytdukkelyk last ende bevel om dese ryke en bloeyende Hoofd-stad te vuur en te sweerde te stellen; het welk hy selfs aen het *Magistraet* heeft bekend gemaekt door synen Brief gedagteekend den 16. November laestleden. De Soldaeten waernemende van dese vreeselyke toegevinge van hunnen Oversten, vallen als raesende honden op de goede Insetenen; plonderen, branden, ontschaeken, vermoorden en begaen alle grauwsaemheden, onbekend in de Gedenk-schriften der aldervreedste Volkeren. eyndelinge den God der Heyrkrachten verontweerdigd, geeft zyne sienelyke hand aen het Volk; het welk een groot deel der Keyserlyke Krygs-benden gevangen neemt, en een veel aenmerkelyker op de vlugt jaegd. De Stad *Brugge*, met gelyken moed aengepoord, maekt Krygs-gevangen alle de Soldaeten de welke, sig binnen haere mueren bevinden. Het Krygs-volk van *Oostende* vreesende 't selve noodlot te ondergaen, verhaest sig om met dapperer schreden niet alleen de Stad, maer geheel ons Land te ontruymen. Den voorspoed onser Wapenen, noodzaekte de Regeringe den 2. December laestleden in onderhandeling te treden met de *Brabandsche* en *Vlaemsche* Legers; en daer wierd enen Wapen stilstand van 10. dagen getroffen. By desen middel heeft den Keyser niet alleen *Vlaenderen* herkend als wettelyk den Oorlog voerende, maer hy heeft selfs aen den uytval der Wapenen de regtveerdigheyd van onse sacke overgegeven. Naer desen stilstand syn de Keyserlyke, niet alleen uyt *Vlaenderen*, maer meer als vyftig mylen verdreven buyten de Paelen van onse aengrensende *Provincie*.

Dus is het onbetwiftbaer en buyten allen twyffel, dat den Keyser alle de verbintenissen met ons aengegaen, heeft vernietigt, verbrekende de plegtige Voorwaerde van Huldinge, door het wedersyds verdrag, door de heyligste en kragtigste besweiringen bevestigt. Hy heeft dan aen het Volk de Vryheyd niet kunnen betwisten, van den band te verpletteren, door welken het aen syne gehoorzaamheyd was vastgehegt; zoo veel te meer om dat hy, tot in deze laeste tyden de herhaelde en nederige vertooningen van het Volk, om de herstellinge van alle de beledingen en schendingen af te smeeken, altoos met gelyke verontweerdiging van de hand heeft gewezen.

Vervolgens den Keyzer den oorlog verklaerende, heeft ons gemagtigt, het geweld met geweld te keeren, en waer te nemen de voordeelen,

E

De welke volgens het regt der Volkeren den goeden uytflag der Wapenen aen de overwinnaers gewoon is met zig te brengen. Indien dat het waer is, dat den Keyzer met ons te veroveren, ons als een overwonnen Volk soude behandeld hebben, (zoo den Graeve van *Trantsmuhdorff* bedreygt in de verklaering van 20. November laest); het Regt der Volkeren en der *Natuur* magtigt ons, begunstigd zynde door den zegen onzer Wapenen, om den Keyzer te ontzeggen alle gehoorzaamheyd, en onze volle vryheyd en onafhangelykheyd vast te stellen ende te grondvesten.

Gevolgendlyk, beroepende den Opper-regter der geheele wêreld, aen den welken de regtveerdigheyd onzer zacke bekend is, ende in wiens hand de schikkinge is aller Ryken, verklaeren wy pligtig en maacken kenbaer uyt den naem van het volk, *de Provincie van Vlaenderen eenen onafhangelyken Staet te sijn, en eenemaal onttrokken uyt de getrouwigheyd ende gehoorzaamheyd van den Keyzer Joseph, den 11. Graeve van Vlaenderen, ende van het Staats van Oostenryk*; ende uyt dien hoofde verbieden wy aen alle en ten ieder van voor het toekomende den vorigen Graeve van *Vlaenderen* voor dusdaenig te herkennen. Wy verbieden nog aen alle en ten ieder in eeniger maniere gebruyk te maacken van zynen Naem; Titels ofte Wapenen des zelfs Hooggezag; Regts of Grondgebied, in alle zacken het geneld Graeffschap betreffende.

Verklaeren ook een iegelyk van wat staet hy mag sijn, 't sy Burger, 't sy Krygsbediende, ontslaegen en ontbonden van alle gehoorzaamheyd en getrouwigheyd ten opsigte van den voorgemelden Keyzer. Verklaeren nog alle hoog-regt hebbende, Amptenaeren, Leenmannen en alle andere Bediende, wie die ook wesen mogten, vry en ontslaet van alle aengogaene en schuldige verbintenissen; en verders ontslaegen van allen eed aen den vervallen Graeve van *Vlaenderen* gedaen.

Bevelende dat sy sig sullen bedienen van den stemmel onser *Provincie*, tot dat men op dese zaak andersints sal hebben vastgesteld; dat alles op straffe van nêrighêyd en onweerde van allen *uitt* en *depêche*, of brieven hoe genaemd, die anders als hier bepaeld en bevolen is, gedaen, geteekend of gezegeld sullen sijn. En om met meerdere sekerheyd het uytwerksel van dese rogenwoordige te beryken, gebieden wy dat alle segels en wapenen van den Keyzer *Joseph den 11.*, gewosen

Graeve van Vlaenderen, sonder uytstel naer het afskonden dezer, aen de Staeten behandigd sullen worden.

Nog verklaeren en gebieden wy, dat voor het toekomende geen geld ofte munte zal geslaegen worden op den stempel of waepenen van den voorigen Grave van *Vlaenderen*: maer eeniglyk op den stempel en waepenen die men ten eersten zal voorschryven. Dit onghindert, gedoogen wy tot naeder beschik, dat de munten en gang hebbende penningen op dien voet van weerde blyven, die men hun tot nu toe heeft gegeven.

Verklaeren, dat alle *Jurisdictie* van den grooten Raede van *Mechelen* op onse *Provincie* van *Vlaenderen* nu en voor alsdan ten eeuwigen daege sal onderblyven; bevelen ende gebieden dat dit ons tegenwoordig *Manifest* gedrukt, afgekondigd, en op alle gewoonelyke plaetsen aengeplakt worde binnen onse *Provincie*, en alwaer het noodig mogt syn, op dat sig niemant van onwetendheyd soude kunnen bedienen.

Verklaeren nog aen die van onsen Raede in *Vlaenderen*, die wy hebben by desen tot een *Oppergeregtshof*. (*Conseil Souverain*) aengesteld; en bevelen dat een iegelyk, die het aengaet, sal stiptelyk agtervolgen den geheelen inhoud van dit *Manifest*. Waerom wy deze tegenwoordige hebben doen teekenen door onsen *Raedpensionaris*, ende met onse gewoonelyke waepenen doen segelen.

Gedaen in onse vergaedinge den 4 Januarius 1790.

Was onderteekent J. E. ROHAERT.

